

"Kronika Diecezji Sandomierskiej"
Rok 107(2014), styczeń-luty, Nr 1-2

Ks. mgr Stanisław Gurba
Instytut Historii Sztuki KUL

MATKA BOŻA SZKAPLERZNA W SZTUCE
Pokłosie sympozjum naukowego
Matka Boża Szkaplerzna w Rozwadowskim Sanktuarium,
Stalowa Wola, 19.10.2013 r.

„*Weź, Najukochańszy Synu, ten szkaplerz twego Zakonu, jako wyróżniający znak i symbol przywilejów, który otrzymałam dla ciebie i dla wszystkich synów Karmelu. Jest to znak zbawienia, ratunek pośród niebezpieczeństw, przymierze pokoju i wszech wieczna ochrona. Kto w nim umrze, nie zazna ognia piekielnego*”¹. Powszechnym w sztuce karmelitańskiej przedstawieniem maryjnym jest Matka Boża Szkaplerzna. Kompozycje takie wiązać należy z wizją św. Szymona Stocka, któremu w 1251 roku ukazała się Maryja i przekazała mu szkaplerz², równocześnie zapewniając, że każdy, kto go będzie nosił, obdarzony zostanie szczególnymi błogosławieństwami, a po śmierci uniknie kary wiecznej³. W XIV wieku podobnego widzenia dostąpił papież Jan XXII. Pod wpływem osobistych przeżyć nadał przywilej odpustu zakonowi i bractwom karmelitańskim⁴.

¹ Słowa Matki Bożej skierowane do św. Szymona Stocka, dn. 16 lipca 1251 r., zob. Les Petits Bollandistes, Bloud et Barral, Paris, 1882, s. 592, cyt. za: L. Gwarek, *Kult Matki Boskiej Szkaplerznej w Kościele*, referat wygłoszony na sympozjum naukowym *Matka Boża Szkaplerzna w Rozwadowskim Sanktuarium*, Stalowa Wola, 19.10.2013 r., przyp. 10, <http://www.mbszkaplerznej.sandomierz.opoka.org.pl/index.php?file=referat3#prz10> [dostęp: 10.01.01.2014].

² Szkaplerz – tak zakonnicy polscy oprócz szkaplerzy małych, noszonych na koszuli przez członków, zapisanych do różnych bractw, nazywali swój ubiór wierzchni, noszony w wielu zakonach a składający się z dwóch kawałków sukna, z których jeden na piersi a drugi na plecę spadał. Taki szkaplerz przepisał św. Benedykt swym uczniom i braci dla ochrony sukienki zakonnej przy pracy, zob. L. Gwarek, *Kult Matki Boskiej...*, przyp. 9.

³ Szerzej zob.: K. Moisan, *Matka Boska Szkaplerzna*, [w:] *Maryja Orędowniczka wiernych*, red. K. Moisan, B. Szafraniec, Warszawa 1987, s. 106-117.

⁴ Znaczenie i popularność szkaplerza związana jest z tzw. *Bullą Sabbattina* (*Bulla Sobotnia*). Według tradycji Maryja objawiła się papieżowi Jano-

Kult Matki Bożej Szkaplerznej, propagowany przez karmelitów, jest jednym z najstarszych rodzajów kultu maryjnego. Na przestrzeni wieków zyskał on wielką popularność we wszystkich kręgach społecznych. Do czcicieli Matki Bożej Szkaplerznej należeli polscy królowie, m.in. królowa Jadwiga, Jagiełło, Władysław IV czy Jan III Sobieski, liczne rzesze szlachty, mieszczan, a nawet chłopów⁵. Zakładane bractwa szkaplerzne prowadzone przez karmelitów wywierały znaczący wpływ na szerokie rzesze wiernych na ziemiach polskich, popularyzowały kult i wizerunek Maryi. Bractwa posiadały bowiem w kościołach swoje ołtarze z obrazem Madonny Szkaplerznej, rozprowadzały obrazki przedstawiające Jej podobiznę, troszczyły się o sanktuaria, propagując zwyczaj pielgrzymowania do miejsc kultu maryjnego.

Olejny obraz Matki Bożej Szkaplerznej anonimowego artysty został umieszczony również w kościele pw. Matki Bożej Szkaplerznej w Stalowej Woli – Rozwadowie, w ołtarzu bocznym, co związane było z erekcją bractwa szkaplerznego w 1754 roku przy tymże kościele⁶. W 250-rocznicę powstania tego bractwa zaplanowano jedno z ważniejszych wydarzeń w historii rozwadowskiej fary, którym będzie koronacja łaskami słynącego obrazu Pani Rozwadowskiej w dniu

wi XXII w 1322 mówiąc: *kto umrze w szkaplerzu karmelitańskim, zostanie w pierwszą sobotę po śmierci uwolniony z czyśćca*, O. Simon Ma. Besalduch, OCD, *Enciclopedia del Escapulario del Carmel*, Luis Gili Editor, Libreria Cat. Barcelona, cyt. za: L. Gwarek, *Kult Matki Boskiej [...]*.

⁵ Do Polski przybyli Karmelici z Pragi, sprowadzeni przez królową Jadwigę i króla Jagiełłę w 1397 r. i osiedlili się na przedmieściach Krakowa, na Piasku, zob. L. Gwarek, *Kult Matki Boskiej [...]*.

⁶ Zakonna procedura dotycząca organizacji szkaplerza karmelitańskiego domagała się, aby w chwili erekcji bractwa znajdowała się w danym kościele oddzielna kaplica szkaplerzna, względnie specjalny ołtarz bracki, a przynajmniej jakiś obraz Matki Bożej Szkaplerznej, zob. K. Jańczyk, *Historii obrazu 1754-1954*, referat wygłoszony na sympozjum naukowym *Matka Boża Szkaplerzna w Rozwadowskim Sanktuarium*, Stalowa Wola, 19.10.2013 r., <http://www.mbszkaplerznej.sandomierz.opoka.org.pl/index.php?file=referat4> [dostęp: 10.01.2014]. Referat opracowany został npdst. książki ks. Wilhelma Gaja-Piotrowskiego, *Parafia farna w Rozwadowie w latach 1740-1985*, Stalowa Wola 2007.

24 maja 2014 roku. To wydarzenie religijne i historyczne jest również okazją do podkreślenia znaczenia tego wizerunku w życiu parafii, diecezji oraz wszystkich czcicieli Matki Najświętszej.

Symposium naukowe zorganizowane w ramach przygotowania do tej uroczystości wpisuje się w badanie kultu maryjnego na terenie Rozwadowa. Pokłosiem sesji naukowych są referaty opublikowane na stronie internetowej rozwadowskiej parafii⁷ i choć teraz dostępne są szerokiemu gronu odbiorców, to z czasem podzielą losy tzw. druków ulotnych, nie pozostawiając po sobie nawet „śladu” dla potomnych. Prezentowane w niniejszym artykule zagadnienie *Matka Boża Szkaplerzna w sztuce* zostało opracowane głównie w oparciu o materiały pokonferencyjne, co jest fragmentarycznym uwiecznieniem na łamach „Kroniki Diecezji Sandomierskiej” dzieła naukowego, które poprzedziło wydarzenie koronacji Pani Rozwadowskiej, jednocześnie jest to nowe ujęcie kwestii dotyczącej cudownego obrazu.

Historia obrazu

Historia powstania obrazu Matki Bożej Szkaplerznej i rozwoju jego kultu związana jest z zakonem karmelitańskim oraz działalnością bractw szkaplerznych. Pierwsze dane historyczne o zakładanych przez karmelitów bractwach pochodzą z XIV wieku, kiedy to na terenie Italii powstały pierwsze konfraternie⁸. Ta forma pobożności zyskała duże zainteresowanie w okresie kontrreformacji. Szybki jej rozwój spowodował, że karmelici zakładali bractwa nie tylko przy swoich świątyniach, ale i w parafiach prowadzonych przez księży diecezjalnych⁹.

⁷ Parafia Matki Bożej Szkaplerznej w Stalowej Woli – Rozwadowie, *Koronacja*, <http://www.mbszkaplerznej.sandomierz.opoka.org.pl/index.php?file=koronacja> [dostęp: 10.01.2014].

⁸ L. Gwarek, *Kult Matki Boskiej [...]*, por. K. Moisan, *Matka Boska Szkaplerzna [...]*, s. 95.

⁹ Jeszcze większy rozwój bractw szkaplerznych nastąpił po 1604, kiedy to papież Klemens VIII pozwolił na zakładanie (erygowanie) bractw szkaplerznych przy parafiach diecezjalnych (konstytucja Klemensa VIII *Quaecumque*), zob. L. Gwarek, *Kult Matki Boskiej [...]*.

Bractwo szkaplerzne przy parafii rozwadowskiej powstało na mocy przywileju erekcyjnego wydanego przez papieża Benedykta XIV w 1754 roku¹⁰. Za pośrednictwem biskupa krakowskiego Sołtyka dokument ten trafił do realizacji przez ks. Jana Jakielskiego, ówczesnego proboszcza fary rozwadowskiej. Wkrótce potem zostało założone wspomniane bractwo¹¹. W chwili erekcji bractwa w 1754 r. istniał już w drewnianej farze nowy ołtarz bracki wraz z istniejącym do dziś łaskami słynącym obrazem Matki Bożej Szkaplerznej. Podczas ceremonii erekcyjnej istniał także jakiś „stary feretron szkaplerzny”, który zaginął po 1764 roku. W międzyczasie ks. proboszcz sprawił drugi okazały feretron z wyrzeźbionym i pozłożonym wizerunkiem Madonny Szkaplerznej, oprawionym w ramy przystosowane do obnoszenia go w procesjach przez członków bractwa. Wreszcie ks. Jakielski uczynił w 1763 r. fundację na rzecz tegoż bractwa, „lokując na synagodze opatowskiej 3000 fi. pol.”, z czego roczne procenty wykorzystywało miejscowe bractwo na własne potrzeby dewocyjne¹².

Twórca rodzimego wizerunku szkaplerznego pozostaje nieznany¹³. Przymuszczalnie wywodził się on z kręgu malarzy zatrudnionych ów-

¹⁰ W tym samym czasie papież wydał pozwolenie na ukoronowanie obrazu Matki Bożej Szkaplerznej w Berdyczowie; aktu koronacji 16.07.1756 roku dokonał bp Kajetan Sołtyk, zob. R. Kalinowski, *Cześć Matki Boskiej w Karmelu polskim*, [w:] *Księga Pamiątkowa Maryańska ku czci pięćdziesięciolecia ogłoszenia Dogmatu o Niepokalanem Poczęciu Najświętszej Maryi Panny*, t. 1, Lwów-Warszawa 1905, s. 421.

¹¹ Założenie bractwa przy parafii domagało się istnienia w kościele obrazu Matki Bożej Szkaplerznej, specyficznego wyobrażenia plastycznego o ściśle określonym programie ikonograficznym oraz istnienie chorągwi związanych z ceremonią brackich procesji, zob. K. Moisan, *Matka Boska Szkaplerzna [...]*, s. 97-98.

¹² Informacje zawarte w aktach wizytacyjnych parafii przez archidiakona sandomierskiego Jana Kantego Ligęzę w 1764 roku, cyt. za: K. Jańczyk, *Z historii obrazu [...]*.

¹³ Sprawą autorstwa obrazu rozwadowskiego planuje się zająć prof. dr hab. Kazimierz Kuczman. Badania obrazu potwierdziły, że obraz należy datować na pocz. XVIII w. i należy do szkoły polskiej, zob. Z. Surowaniec, *Ochroni płaszczem swej opieki. Przygotowania do koronacji obrazu Matki Bożej Szkaplerznej w kościele w stalowowolskim Rozwadowie*, <http://>

cznie w zamku rzeszowskim przez książąt Lubomirskich. Ze szczególnej ekspertyzy malowidła wynika, że twórca zrealizował go farbami olejnymi na płótnie lnianym, formatu około 125 x 85 cm, stosując technikę laserunkową¹⁴.

Obraz Pani Rozwadowskiej został poddany w XIX wieku swoistemu „upiększeniu”. Zatrudniony do tego malarz cechowy Antoni Prebendowski usiłował najpierw wykonać dodatkową aureolę z jaszkrawo żółtych gwiazd wokół głowy Bogarodzicy. Jednak nie ukończył jej, ponieważ nie dawała oczekiwanego efektu. Wówczas zamalował jednobarwne tło na brązowo, zwiężając przy tym nieproporcjonalnie zwłaszcza boczne kontury welonu spływającego z głowy Matki Najświętszej. Następnie wymalował także złocistą koronę umieszczając ją nieforemnie ponad głową Madonny. Poza tym uzupełnił ubytki malatury w okolicy nosa Dzieciątka, oraz prawej dłoni Matki Bożej, przy czym w widoczny sposób zniekształcił Jej nadgarstek. Wreszcie całe wnętrze kaplicy szkaplerznej pokrył skromną polichromią. Wszystkie prace ukończył przed pierwszą niedzielą Adwentu 1835 roku¹⁵.

Z okazji przeniesienia parafii ze świątyni klasztornej do nowej fary przy Rynku w 1907 roku proboszcz M. Dukiet polecił przyozdobić ów wizerunek koronami, pozłocistymi nimbami i srebrzoną sukienką metalową. Elementy te wykonał P. Seip, znany złotnik krakowski. Prawdopodobnie sprawiono równocześnie do obrazu współczesną ozdobną ramę¹⁶.

W latach pięćdziesiątych malowidło poddano dokładnej renowacji. Krakowska artystka Olga Stępak m.in. wzmocniła lekko wyblaknięte tło, wypełniła powstałe na przestrzeni lat uszkodzenia, zmyła namalowane przez poprzednika korony, a na końcu zabezpieczono płótno werniksem¹⁷.

www.echodnia.eu/apps/pbcs.dll/article?AID=/20130525/POWIAT0303/130529427 [dostęp: 10.01.2014].

¹⁴ K. Jańczyk, *Z historii obrazu [...]*.

¹⁵ Tamże.

¹⁶ Tamże.

¹⁷ *Obraz Matki Bożej Szkaplerznej w Rozwadowie*, -NET.Stalowka pedia-encykl/net.stalowka.www//:http, Encyklopedia miasta Stalowa Wola .[10.01.2014 :dostęp] 103=dx?php

W ostatnim czasie wizerunek Maryi został poddany konserwacji w Krakowie na Wawelu (konserwator Ewa Wiłkojc), a jego uroczyste wniesienie do kościoła nastąpiło 3 kwietnia 2013 roku¹⁸. Od Eucharystii na powitanie obrazu po renowacji, odprawionej pod przewodnictwem ordynariusza sandomierskiego ks. bpa Krzysztofa Nitkiewicza, rozwadowska fara rozpoczęła przygotowanie do jego koronacji¹⁹. Dwie złote korony na tę uroczystość wykonali artyści z Krakowa²⁰.

Opis obrazu

Obraz będący wizerunkiem Matki Bożej Szkaplerznej to specyficzne wyobrażenie plastyczne, o ściśle określonym programie ikonograficznym. Zasadniczym elementem przedstawienia jest szkaplerz, który Maryja trzyma w dłoni. Natomiast typów przedstawień Madonny Szkaplerznej wytworzyła się cała masa²¹.

Najbardziej klasycznymi przedstawieniami Matki Bożej Szkaplerznej są kompozycje wzorowane na obrazie *Salus Populi Romani* z rzymskiego kościoła Santa Maria Maggiore w Rzymie²², choć znane są także przedstawienia nawiązujące do typu ikonograficznego hodegetrii (Matka Boża Częstochowska). Maryja przedstawiona jest w półpostaci, trzyma na lewym ramieniu błogosławiące Dzieciątko Jezus. Na płaszczu Maryi można zauważyć charakterystyczną gwiazdę.

Kompozycja obrazów Madonny Szkaplerznej jest zróżnicowana. Obrazy przedstawiają Maryję w całej postaci (stojącą) lub w półpostaci (od pasa w górę), samotnie lub z Dzieciątkiem Jezus; trzyma Je na lewym, lub prawym ręku lub na swoich kolanach. Ukazana jest w jasnej sukni, niebieskim (szafirowym) płaszczu. Nad głową widać 12 gwiazd, czasem dużą gwiazdę na płaszczu na wysokości ramienia.

¹⁸ P. Jackowski, *Bliżej koronacji Pani Rozwadowskiej*, „Niedziela Sandomierska” 16(2013), s. 1.

¹⁹ A. Capiga, *Narodziny kultu*, „Gość Sandomierski” 20(2013), s. 1.

²⁰ *Koronacja Matki Bożej Szkaplerznej w Rozwadowie*. Program Telewizji Miejskiej Stalowa Wola o przygotowaniach do tej uroczystości z dn. 23.10.2013 roku, <http://www.tvmstalowawola.pl/index.php/aktualnosci/527-vimeo-id-77603834> [dostęp: 10.01.2014]

²¹ K. Moisan, *Matka Boska Szkaplerzna [...]*, s. 97-98.

²² Tamże, s. 98.

Na niektórych obrazach trzyma berło, czasem jest w koronie²³. Niekiedy szkaplerz był domalowywany lub "dopięty" do istniejącego obrazu maryjnego, nie posiadającego żadnych cech ikonografii karmelitańskiej²⁴.

Inną formą ikonograficzną są obrazy przedstawiające scenę ze Stockiem, kiedy Maryja przekazuje mu habit – płaszcz – tak, jak w jego wizji z 1251 roku. Na późniejszych obrazach są też umieszczani święci karmelitańscy, zwłaszcza św. Teresa z Avila i św. Jan od Krzyża (czasem ludzie świeccy). Istnieją poruszające wyobrażenia obrazy wyjaśniające treść tzw. przywileju sobotniego, Maryja w otoczeniu aniołów (niebo) wyciąga szkaplerz do ludzi otoczonych przez ogień (czyściec), ludzie wyciągają ręce do szkaplerza, inni aniołowie pomagają im wydostać się z ognia, ciągnąc ich do góry. Są też obrazy, na których Maryja swoim płaszczem otacza-osłania Karmelitów, czy grupę ludzi świeckich²⁵.

Rodzimy wizerunek rozwadowski przedstawia Madonnę z Dzieciątkiem na lewej ręce. Jest to obraz anonimowego artysty, o wymiarach 125 x 85 cm, olejny na płótnie, wykonany techniką laserunkową²⁶. Matka Boża ukazana została w półpostaci, usytuowana jest frontalnie do widza. Dziecię Jezus przedstawione zostało w pozycji trzy czwarte, posiada jedynie twarzyczkę zwróconą ku przodowi. Prawą rączkę wznosi do błogosławieństwa, a w lewej trzyma jeden płat szkaplerzowego emblematu, którego druga część spoczywa w palcach prawej ręki Najświętszej Maryi Panny²⁷. Jednobarwne tło brązowe rozświetlają nimby wokół głów obu postaci, połączone wieńcem 12 gwiazd. Wizerunek nie zdradza cech malarstwa ludowego. Jego autor wykazał się biegłością w dziedzinie malarstwa portretowego. Realizuje

²³ L. Gwarek, *Kult Matki Boskiej [...]*.

²⁴ K. Moisan, *Matka Boska Szkaplerzna [...]*, s. 98.

²⁵ L. Gwarek, *Kult Matki Boskiej [...]*, szerzej zob. K. Moisan, *Matka Boska Szkaplerzna [...]*, s. 101-125.

²⁶ K. Jańczyk, *Z historii obrazu [...]*.

²⁷ Podobny układ trzymania atrybutu przedstawiony został na obrazie Matki Bożej Różańcowej [2 poł. XVII w., Lwówek, kościół parafialny] z tym, że Maryja jedną ręką podtrzymuje różaniec trzymany przez Dzieciątko.

jąc swe dzieło, nie uciekał się do naśladownictwa typowych kompozycji mariologicznych²⁸.

Kult obrazu

Chrześcijanie od najdawniejszych czasów wyrażali swą wiarę m.in. poprzez obrazy oraz otaczali je czcią, odnoszącą się nie tyle do samych materialnych przedstawień, ile raczej do osób. Zwyczaj malowania postaci Najświętszej Maryi Panny uwieńczonej koroną zaczął się szerzyć tak na Wschodzie jak i na Zachodzie już od czasów Soboru Efeskiego (431), który uzasadnił słusność określania Maryi tytułem Bogarodzicy (*Theotokos*). Chrześcijańscy artyści przedstawiali Maryję siedzącą na królewskim tronie, trzymającą królewskie insygnia, otoczoną rzeszą Aniołów i Świętych. W IV i V wieku pojawił się na Wschodzie sprzeciw wobec obrazów. W obronie legalności kultu oddawanego wizerunkom Chrystusa, Maryi i świętych stanął II Sobór Nicejski (787), który przeciwstawił się błędom ikonoklastów. To niezmiennie stanowisko Kościoła potwierdził Sobór Trydencki (1563). Również w wypowiedziach II Soboru Watykańskiego znajdujemy aprobatę kultu obrazów, a zarazem wezwanie do koniecznego w tej dziedzinie umiaru²⁹.

Na ziemiach polskich kult maryjny rozwijał się od początku chrześcijaństwa. Miał on dobry grunt, gdyż Polacy bardzo szanowali i czcili swoje matki. Ta miłość do matki otwierała serca dla Matki Bogaczłowieka. Obok krzyża stawiano figury Matki Bożej, układano i śpiewano pieśni ku Jej czci³⁰. Również przeszczepiony na ziemię

²⁸ K. Jańczyk, *Z historii obrazu [...]*.

²⁹ Z. Janiec, *Koronacja obrazu Matki Jezusowej świadectwem Jej kultu w świetle Obrzędu koronacji wizerunku N. M. Panny*, referat wygłoszony na sympozjum naukowym *Matka Boża Szkaplerzna w Rozwadowskim Sanktuarium*, Stalowa Wola, 19.10.2013 r., <http://www.mbszkaplerznej.sandomierz.opoka.org.pl/index.php?file=referat> [dostęp: 10.01.2014].

³⁰ Szerzej o Pani Rozwadowskiej w poezji i pieśniach zob. M. Balicki, *Matka Boża Szkaplerzna – Rozwadowska Pani w poezji i pieśni*, referat wygłoszony na sympozjum naukowym *Matka Boża Szkaplerzna w Rozwadowskim Sanktuarium*, Stalowa Wola, 19.10.2013 r., <http://www.mbszkaplerznej.sandomierz.opoka.org.pl/index.php?file=referat2> [dostęp: 10.01.2014].

polskie i szybko rozwijający się kult szkaplerza świętego jest znakiem miłości Polaków do Maryi – Matki oraz dowodem opieki Maryi nad zakonem karmelitańskim i każdym, kto nosi szkaplerz i pozostaje wierny zobowiązaniom przyjętym wraz z jego nałożeniem. W ten sposób szkaplerz staje się znakiem przymierza i wzajemnej komunii między Maryją i tymi, którzy go noszą, znakiem wiary, nadziei i miłości³¹.

Wyrazem czci i szacunku wobec obrazów maryjnych jest praktyka ich koronacji. Obrzęd koronowania wizerunków Matki Najświętszej sięga swymi początkami końca XVI wieku. Za inicjatora tej praktyki uważa się włoskiego kapucyna fra Girolamo (Hieronim) Paolucci del Calboli da Forli (+1620). Inicjatywa tego zakonnika nie miała początkowo charakteru liturgicznego, ale była przejawem pobożności ludowej. W okresie potrydenckim bardzo rozwinęły się misje ludowe, których gorliwymi głosicielami byli kapucyni. Koronacja szczególnie czczonych wizerunków Maryi stanowiła jakby zwieńczenie kilkudniowych misji. Przejaw pobożności ludowej wkrótce został uznany jako wyraz urzędowego kultu Kościoła, zaś aktu koronacji dokonywali często sami papieże albo upoważnieni przez nich legaci – kardynałowie lub biskupi³². Dnia 25 III 1981 Kongregacja Sakramentów i Kultu Bożego dekretem *Beata Virgo*, opublikowała – *Ordo coronandi imaginem beatae Mariae Virginis*³³.

Sens koronacji skroni Jezusa i Jego Matki na obrazach jest symboliczny i przenosi nas w rzeczywistość Królestwa, które „nie jest z tego świata” (J 18,36). Maryja nigdy nie nosiła złotej ani srebrnej korony, kiedy jednak ją otrzymała to po to, by wskazać swą paschalną drogę.

³¹ L. Gwarek, *Kult Matki Boskiej [...]*.

³² Wyraźnie o tym wspomina papież Pius XII w encyklice *Ad caeli Regiam* [11 X 1954], rozdz. II.

³³ W związku z odnową mariologii, dokonaną przez Sobór Watykański II (VIII rozdział KK, nr 52-69), a także w wyniku określenia zasad kultu Bogarodzicy w adhortacji apostolskiej Pawła VI *Marialis cultus* (2 II 1974), Stolica Apostolska uznała za konieczne opracowanie odnowionego obrzędu koronacji wizerunków Maryi, cyt. za: Z. Janiec, *Koronacja obrazu Matki Jezusowej [...]*.

To Ona przez swoją postawę Służebnicy tak ściśle się zjednoczyła ze Swoim Synem, iż zasłużyła sobie na królowanie z Nim w chwale³⁴.

Rozwadowski obraz od początku swego istnienia otoczony był kultem. Już w początkach jego istnienia pojawiły się wota: w 1764 r. paliła się przed nim wisząca „lampa mosiężna” zaś na obrazie było zawieszona „srebrne kółko” zapewne jako wotum wdzięczności za otrzymane łaski³⁵. W następnych latach obie postacie na obrazie przyozdobiono koronami – wprawdzie skromnymi ale pozłocnymi³⁶. Fakty te, chociaż nie wyczerpują wszelkich oznak petyzmu do rodzimego obrazu szkaplerznego, to jednak stanowią swoisty sprawdzian „łaskawości” tegoż wizerunku już w początkowej fazie jego istnienia³⁷.

W okresie zaborów, wobec tzw. józefinizmu nieprzychylnego dla Kościoła, obraz Madonny Szkaplerznej ukrywano, a bractwo działało w sposób konspiracyjny³⁸. Kiedy obraz przetransportowano do świątyni klasztornej OO. Kapucynów, przezornie zawieszono go tam na bocznej ścianie w kaplicy chrzcielnej naprzeciwko wejścia do parafialnej zakrystii, pozbawiając go wszelkich oznak oficjalnego kultu. Nie tylko zdjęto z niego wota, ale usunięto nawet wspomniane powyżej korony. Mimo to kult tegoż wizerunku wśród wiernych był kontynuowany, chociaż na razie prywatnie³⁹.

Istniejący i rozwijający się kult obrazu Pani Rozwadowskiej przyczynił się do tego, że 16 lipca 1907 roku, nowo poświęconej farze rozwadowskiej nadano tytuł Matki Bożej Szkaplerznej. W przeddzień odpustu przeniesiono profesjonalnie odnowiony obraz Rozwadow-

³⁴ Z. Janiec, *Koronacja obrazu Matki Jezusowej [...]*.

³⁵ K. Jańczyk, *Z historii obrazu [...]*.

³⁶ Konserwatorzy w 2013 r. stwierdzili, że na osiemnastowiecznym obrazie domalowana została w drugiej połowie dziewiętnastego wieku korona na głowie Matki Bożej. Ale ma formę osiemnastowieczną i dlatego uznano, że posiada walory zabytkowe, jest świadectwem kultu Rozwadowskiej Pani i jako źródło historyczne powinna zostać zachowana, zob. Z. Surowaniec, *Ochroni płaszczem swej opieki [...]*.

³⁷ K. Jańczyk, *Z historii obrazu [...]*.

³⁸ Tamże, por. *Obraz Matki Bożej Szkaplerznej w Rozwadowie, [...]*. Encyklopedia miasta Stalowa Wola - NET.Stalowka

³⁹ K. Jańczyk, *Z historii obrazu [...]*.

skiej Pani do nowej świątyni. Tu przygotowano dla niego okazały drewniany ołtarz w bocznej nawie po stronie południowej. Spoczął on w centralnej niszy poza ruchomą zasuwą z wizerunku św. Rodziny⁴⁰.

Pomimo zmiennych kolei losu i różnorodnych przeszkód zewnętrznych tradycje o łaskowości wizerunku Madonny Rozwadowskiej funkcjonowały nieustannie w tradycji miejscowej ludności i nie tylko. Potwierdzają to liczne wota składane niemal od początku istnienia tegoż obrazu aż do ostatnich czasów, akty przyozdabiania szkaplerznego obrazu koronami, twórczość nazewniczo-pietystyczna w rodzaju: „Matka Boska łaskawa”, względnie „cudowna”, „łaskami słynąca”, lub „łaskawy wizerunek”, a nawet „cudowny Maryi obraz”⁴¹. Najbardziej jednak o głębokim zaufaniu i szczerej pobożności do Matki Boskiej świadczy spontaniczne zwracanie się do Bogarodzicy o nadprzyrodzoną pomoc i opiekę w przypadkach losowych za pośrednictwem rodzimego obrazu szkaplerznego, co potwierdzają m.in. zapisy w księdze cudów i łask⁴².

Rok 1965 stał się rokiem szczególnym dla całej parafii rozwadowskiej, gdyż farę podniesiono do rangi sanktuarium. To doniosłe wydarzenie zbiegło się w czasie z obchodami "Dni Maryjnych" z okazji 1000-lecia Chrztu Polski⁴³. W oczekiwaniu na 1050-lecie Chrztu Polski⁴⁴ wpisuje się koronacja cudownego obrazu, która zaplanowana jest na dzień 24 maja 2014 roku.

⁴⁰ Tamże.

⁴¹ Tamże.

⁴² Tamże. Jeden z cudów zapisanych w „Księdze Łask” przytacza ks. Wilhelm Gaj Piotrowski, zob. A. Capiga, *Narodziny kultu [...]*, s. 1.

⁴³ *Obraz Matki Bożej Szkaplerznej w Rozwadowie*, -NET .Stalowka [...] Encyklopedia miasta Stalowa Wola

⁴⁴ Na to wydarzenie zwrócili uwagę biskupi Polski, zob. *Wierzę w Syna Bożego. List Pastorski Episkopatu Polski na Adwent Roku Pańskiego 2013*, pkt. 2.